

De Photographic Activity Test (PAT)

Guy DE WITTE
dezilverenpasser@telenet.be

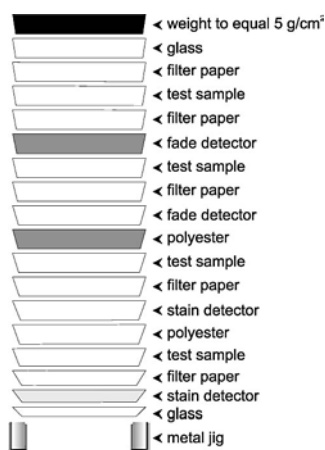
De Photographic Activity Test (PAT), ontwikkeld door het Image Permanence Institute in de Verenigde Staten, heeft de bedoeling te onderzoeken of geproduceerde opbergmaterialen geschikt zijn voor de langdurige bewaring van foto's, dia's, negatieven en film. Met geen enkele van de voorgaande testen kon daar een objectieve conclusie rond worden geformuleerd.

De PAT onderzoekt in hoeverre inkten, pigmenten, lijmen, papier of kunststoffen, of hun samenstellende onderdelen, gebruikt voor de verpakkingsmaterialen, een negatieve invloed kunnen hebben op de preservatie van het bewaarde materiaal.

De PAT test de chemische interacties tussen het opbergmateriaal en diverse types van fotografisch materiaal, waaronder klassieke zwart-wit zilverhalide gelatine foto's, kleurenfoto's met pigmenten als beeldvormend element, en heel wat moderner materiaal zoals inkjet prints en Xerox prints. Het is een verouderingstest, waarbij op relatief korte tijd de effecten van veroudering op de materialen worden nagebootst. De resultaten van een testopstelling met detectoren voor vlekken en wijzigingen in het fotografisch beeld worden achteraf vergeleken met die van een controleopstelling van kwalitatief bevonden materiaal.

De stalen worden getest bij een relatieve vochtigheid van 86% en een temperatuur van 70°C, 15 dagen lang. Daarna worden de veranderingen aan de detectoren gemeten en vergeleken. Dat gebeurt met een fotografische densitometer. Vallen de verschillen tussen de geteste materialen en de controlematerialen buiten de gehanteerde criteria, dan worden deze materialen afgekeurd. De criteria zijn gebaseerd op de schade die werkelijk waargenomen is aan fotografisch materiaal door het gebruik van kwalitatief slechte bewaringsmaterialen.

Voor het testen van materialen voor kleurenfoto's moeten ook detectoren worden toegevoegd voor elk van de 3 kleuren (cyaan, magenta en geel).

PAT "sandwich".

De test geeft geen uitsluitsel over eventuele fysische aantasting door het materiaal. Voor papier is dat niet zozeer een probleem, maar kunststofmaterialen kunnen onderhevig zijn aan problemen met weekmakers en lijmen. Ze houden ook een groter risico in om aan elkaar te kleven.

ISO Standaard 'ISO 18916:2007 Imaging materials – Processed imaging materials – Photographic activity test for enclosure materials' geeft een volledige beschrijving van de Photographic Activity Test. De standaard is te koop bij de International Standards Organisation in Geneve, Zwitserland en kan ook online besteld worden via www.iso.org.

Leveranciers van verpakkingsmaterialen geven soms aan dat hun producten 'archiefkwaliteit' zijn, maar deze typering mist elke wetenschappelijke achtergrond en biedt geen enkele garantie.

Wie verpakkingsmaterialen wil aanschaffen om fotografische collecties te bewaren, koopt bij voorkeur PAT-goedgekeurde materialen. De meeste producenten laten nu hun materialen testen, mede door de druk vanuit het veld van de preventieve conservering. Leveranciers verwijzen nu ook meer naar de testresultaten in hun catalogi.

Toch blijft het opletten want het is niet zeker dat elke nieuw gemaakte partij getest werd. Er is dus nooit een absolute zekerheid dat de gekochte materialen van dezelfde kwaliteit zijn en chemisch even inert zijn als de vorige zending. Toch komt het PAT-label het dichtst bij de zekerheden die we zoeken.

Vergeeten we niet dat ook PAT geschikt bevonden materialen niet eeuwig meegaan. Is uw depot adequaat ingericht, dan zal het verpakkingsmateriaal veel langer meegaan. Maar als het schommelingen vertoont in temperatuur en relatieve vochtigheid en blootstaat aan pollutie, zal de levensduur beperkter zijn. Het komt er dus op aan de aanschaf van kwalitatief hoogstaand materiaal te combineren met andere noodzakelijke maatregelen binnen een globaal preservatiebeleid.

Bibliotheek- & archiefgids start met een rubriek over **preservatie en conservering**. Op één pagina krijgt een aspect rond dit boeiende en veelzijdige onderwerp de volle aandacht.